

Scéalta éagsúla

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thrí scéal éagsúla. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat na focail / frásaí ar chlé a mheaitseáil leis na focail / frásaí ar dheis?

1. an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte	a) <i>newborn child</i>
2. geallta	b) <i>call centre</i>
3. craoltóir aitheanta	c) <i>promised</i>
4. míchumas	d) <i>City Mayor</i>
5. ionad glaonna	e) <i>mosquitoes</i>
6. corrmhíolta	f) <i>the World Health Organisation</i>
7. Méara na Cathrach	g) <i>recognised broadcaster</i>
8. ionad eachtraíochta	h) <i>books of condolence</i>
9. leabhair chomhbhróin	i) <i>adventure centre</i>
10. leanbh nuabheirthe	j) <i>disability</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Cad a bhí ag an duine in aice leat?

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 2

Féach ar an tuairisc den dara huair agus cuir na focail ó cheist 1 thuas faoi na teidil chearta.

Terry Wogan

Poist Nua

An Víreas Zica

Ceist 3

Féach ar an tuairisc den dara huair agus freagair na ceisteanna seo:

1. Cén fáth ar luadh na figiúirí seo:

77, 120, 130, agus 480

2. Cén dochar, a mheastar anois, a dhéanann an víreas Zica?

Ceist 4

‘...a bhásaigh...’

Bhí na briathra seo thíos le cloisteáil san aimsir chaite sa chéad mhír.

Básaigh

Bí (tá)

Sínigh

VIFAX 02 Feabhra 2016
Bunleibhéal

Scríobh amach san aimsir chaite anois iad i ngach pearsa. Cum an fhoirm cheisteach de gach briathar freisin agus na freagraí dearfacha agus diúltacha. Féach ar na samplaí seo a leanas chun cuidiú leat.

Ceannaigh

Cheannaigh mé cóta nua aréir.
Ar cheannaigh tusa aon rud inné?
Cheannaigh.
Níor cheannaigh.

Bris

Bhris mo dheartháir sé ghloine an tseachtain seo caite.
Ar bhris tú féin aon ní luachmhar riamh?
Bhris.
Níor bhris.

Ceist 5 '...Contae Lú...'

1. Cén cúige ina bhfuil Contae Lú suite?
2. Cad iad na contaetha eile sa chúige sin?

Ceist 6 Pléigh na ceistanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. Cad atá ar eolas agat faoi Terry Wogan?
2. An bhfuil aon chur amach agat ar an ionad eachtraíochta *We Are Vertigo*, nó aon cheann eile cosúil leis?
3. An gceapann tú go bhféadfadh an víreas *Zica* teacht go hÉirinn? Cén fáth?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
f	c	g	j	b	e	d	i	h	a

Ceist 2

Terry Wogan

craoltóir aitheanta
leabhair chomhbhróin
Méara na Cathrach

Poist Nua

geallta
ionad glaonna
ionad eachtraíochta

An Víreas Zica

an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte
míchumas
cormhíolta
leanbh nuabheirthe

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

Básaigh

Bhásaigh mé, tú, sé, sí, muid (*nó* Bhásaíomar), sibh, siad.
Ar bhásaigh sé...? Bhásaigh./Níor bhásaigh.

Bí (tá)

Bhí mé, tú, sé, sí, muid (*nó* Bhíomar), sibh, siad.
An raibh sé...? Bhí./Ní raibh.

Sínigh

Shínigh mé, tú, sé, sí, muid (*nó* Shíníomar), sibh, siad.
Ar shínigh tú...? Shínigh./Níor shínigh.

Ceist 5

Cúige Laighean

Contae Bhaile Átha Cliath
Contae Cheatharlach
Contae Chill Chainnigh
Contae Chill Dara
Contae Chill Mhantáin
Contae na hIarmhí

Contae Laoise
Contae Loch Garman
Contae an Longfoirt
Contae Lú
Contae na Mí
Contae Uíbh Fhailí

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Scéal 1

Osclaíodh leabhair chomhbhróin ar maidin i Luimneach don chraoltóir aitheanta Terry Wogan, a bhásaigh inné. Seacht mbliana déag le cois na trí scor a bhí sé. I 1938 i Luimneach a rugadh Terry Wogan. Bronnadh saoirse na cathrach air in 2007. I measc na ndaoine a shínigh na leabhair inniu bhí Méara na Cathrach agus comhairleoirí eile.

Scéal 2

Fógraíodh postannaí¹ i gCorcaigh, i gContae Lú agus ar fud na tíre inniu. Tá an t-ionad eachtraíochta *We Are Vertigo* le hionad nua a oscailt i nDún Dealgan an bhliain seo chugainn. Cruthófar suas le céad fiche post páirtaimseartha agus lánaimseartha. Tá céad tríocha post nua geallta ag *Abtran* i gCorcaigh le seirbhís a chur ar fáil do chustaiméirí an chomhlachta *Sky*. Sin céad tríocha post sa mbreis² ar an ocht gcéad duine atá fostaithe ag *Sky* ina ionad glaonna i mBaile Átha Cliath.

Agus tá sé fógartha ag an siopa *Centra* go bhfuil an comhlacht le sé shiopa dhéag nua a oscailt i mbliana agus go gcruthófar ceithre chéad ochtó post nua dá bharr.

Scéal 3

Tá sé fógartha ag an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte gur éigeandáil dhomhanda atá anois sa víreas *Zica*, atá á scaipeadh ag corrmhíolta. Meastar gurb é an víreas is cúis le míchumas a bheith ar na mílte leanbh nuabheirthe sa mBrasaíl. Tá súil anois, ó tharla an fógra déanta ag an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte, go gcuideoidh sé sin gníomh idirnáisiúnta a chur sa siúl.

---

¹ *poist* an leagan caighdeánach

² Córas Chonnacht